

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. De forma ipsius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

QV AEST. LXXII.

Super Quesitio. 73. Artic. tertium.

IN art. 3. a luente proper casus emergentes, quod licet constet ex ecclesia riu material confirmationis oportere esse consecratam ab episcopo: non tamen euidenter constat, an ista necessitas sit ex sacramento, aut ex precepto. Et dico quod sit ex necessitate sacramenti, rellat adhuc dubium, an sic oporteat, quod plenitude Apostolice potestis non posse dispensari subrogare simplicem sacerdotum ad consecrationem materiae, siue potest ipsum subrogare ad collationem huius sacramentorum, ut infra patet.

Ter. 7. q. 1.
21. q. 3.
Ver. q. 1.
Prum sit de necessitate huius sacramentorum, quod christina fuerit prius per episcopum consecratum.

AD TERTIVM sic proceditur. **V**er. q. non sit de necessitate huius sacramenti, qd chrisma quod est materia huius sacramentorum, sicut potest ipsum subrogare ad collationem huius sacramentorum, ut infra patet.

Et de primo quidem dubio apparet tenendum, quod si episcopus confirmaret cum christinacate consecrata a simplici sacerdote, sacramentum nullum esset, ita uerba Apostoris hoc sententis, consecrationem huiusmodi pertinere ad necessitatem, & non ad solennitatem sacramentorum: per spicacis tamem consideratio oppositum, est magis rationi consentaneum, quandoquidem nulla est major consecratio ea: que sit in eucharistia, quam cum possit simplex sacerdos efficere, omnem aliam non sacramentalem efficere potest: ita quod facta tenet, quamvis peccet faciendo. Nec Author in litera explicat, qd ab episcopo omnino sacerdotem fieri, nihil tamen definiti conclude. Legimus enim etiam apostolica fide dispensante circa ministrum huius sacramentorum in consueta explicatum suisse, quod uatur christi mate consecrato per episcopum, ut patet in coccilio florentino sub Eugenio IIII D^r. secunda autem questione nullum ego video rationem dubitandi, supposita postestate Pape de mutatione ministeri: qui enim potest maius, potest & minus: maius autem esse constat, quod presbyter conferat confirmationis sacramentum, quam conferat materia sacramentum, quanto maius est sacramentum sua materia. Et propterea si Papa potest facere, quod simplex sacerdos confirmat, potest etiam efficere, quod idem consecrat materia.

*Tract. 80. in
Io. 2 media
temp. 9.*

*Habetur de
consecr. dist.
q. c. Presby
teris.*

Q. 64 art. 3.

ARTICULUS III.

*V*trum sit de necessitate huius sacramentorum, quod christina fuerit prius per episcopum consecratum.

F In eodem articulo. Durandus occurrit in 4. sentent, diffinit. 7.

questio. 2. contra litera rationem arguens, uolens ipsam pecare secundum non causam ut causam, quantum ad sanctificationem materiae ex contactu, uel non contactu Christi: tum, quia si contractus Christi sanctificauit materiam, pura aquam &

panem, non fieret iniuria

sanctificatione pri-

me ex supradicta san-

ctificatione ad eccl-

esi, si sunt eiusdem ra-

tions, uel prima es-

ter in sufficiencia, si se-

unda est alterius rationis:

tum, quia Christus uetus est instabilitus, in

uictis inunctionibus, in

uita a Magdalena

plurimes, & in morte a

Nicodemo, ac p. hoc

sanctificauit inunctiones, si contactus eius

sanctificatus est. Et

si sanctificata est

etiam materia huius

sacramentum, nec ce-

ret confectione, cu-

ius opussum dicit.

T Ad hoc dicitur, ra-

tionem. Authoris in

uita probabiliter so-

lidam stare, & q. pri-

ma sanctificatione con-

stituit materia sacra-

menti, & proprie*ter* al-

terius est rationis a

benedictione eiusdem

materiae, quia ecclasia

adhibet qm hec feci-

da non ordinatur ad

constitutandam mate-

riam, sed ad solemnitatem

quidam & devo-

tionem, fugationem

dæmonium, & humili-

modi. Vnde non ar-

guit secunda insuffi-

cientiam primam, nec

illi iniuriatur: nec di-

cit Author quicunq;

Christi contactu san-

ctificare materiam sa-

cramenti, sed contac-

tu in uito sacramen-

ti, quali contactu no-

tegitunctiones nec

obstat q. ex uito sa-

cramenti Christus ni-

hil acceptit, ac p. hoc

per accidentem uitis co-

urrit, & solus conta-

ctus per se quicunq;

ipso contactu sanctifi-

catur, hoc inquam,

non obstat: quoniam

de uito constitutio sa-

cramenti est sermo,

ita quod sensus est, co-

tractus Christi in con-

stitutio sacramentum,

est sanctificationis ma-

teria. Et sic figurantur

objectiones Duradi.

ARTICULUS III.

*V*trum hac sit conueniens forma huius sacramentorum, Consigno te signo crucis, & confirmo te christinacate salutis, in nomine Patris & Filii & Spir-

ADVOCATUM sic proceditur.

Videtur, quod haec non sit conueniens forma huius sacramentorum, Consigno te signo crucis, & confirmo te christinacate salutis, in nomine Patris & Filii & Spi-

IN art. 4. aduertitur pro hoc, & ceteris sacra-

mentis, q. licet in anti-

quis iuriibus non inue-

niantur expresse omnes sacramentorum formæ posterioribus ta-

men temporibus, scilicet sub Eugenio IIII in Concl. Floren-

tino, in quo etiam fuit ecclasia orientalis, explicata sunt omnium

sacramentorum formæ cum reliquis omnibus requisitis ad om-

Infr. q. 3.

Super Quesitio. 73. art. 3. cord.

4. diff. 7. q. 3.

art. 3. q. 3.

op. 22.

n. & singula sacramenta, ubi & ponuntur ista forma sacra menti confirmationis, nisi quod hic dicatur. Confingo, & ibi legimus, Signo te signo crucis, & idem est tenuis.

P 2. Præt. Sicut sacramentum est idem apud omnes, ita & forma debet esse eadem: quia qualibet res habet unitatem, si cut, & eis a sua forma: sed hac forma non omnes videntur: quidam enim dicunt, confirmo te chrisma confirmationis. ergo haec non est conueniens forma huius sacramenti.

P 3. Præt. Sacramentum hoc debet conformari baptismu, sicut perfectio perfectibili, ut supra dictum est: sed in forma baptismi non sit mentio de confirmatione characteris, nec etiam de cruce Christi (cum tamen per baptismum homo Christo commoratur), ut Apostolus dicit Rom. 6: nec etiam sit mentio de effectu salutis, cum tamen baptismus sit de necessitate salutis. In forma etiam baptismi ponitur unus actus tantum, & exprimitur persona baptizantis, cum dicatur, ego te baptizo, cuius contrarium apparet in forma prædicta: non ergo est conueniens forma huius sacramenti.

SED CONTRA est auctoritas ecclesiæ, quæ hac forma communiter utitur.

RESPON. Dicendum, quod prædicta forma est conueniens huic sacramento. Sicut enim forma rei naturalis dat ei speciem, ita forma sacramenti contineat quicquid pertinet ad speciem sacramenti. Sicut autem ex supradictis patet, * in hoc sacramento datur Spiritus sanctus ad robur spiritualis pugnæ, & ideo in hoc sacramento tria sunt necessaria quæ continentur in forma prædicta. * Quorum primum est, causa conferens plenitudinem roboris spiritualis, quæ est sancta Trinitas, quæ exprimitur cum dicatur. In nomine Patris &c. Secundum est ipsum robur spiritualis, quod homini confertur per sacramentum materie visibilis ad salutem. quod quidem tangitur, cum dicatur, Confirmo te chrisma salutis. Tertium est signum, quod pugnatori datur: sicut & in pugna corporali, milites insignis ducum insigniuntur. & quantum ad hoc dicitur, Con signo te signo crucis, in quo scilicet rex noster triuphavit, ut dicitur Colos. 2.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod (sicut supra dictum est) per ministerium apostolorum quandoque dabatur effectus huius sacramenti, scilicet plenitudo Spiritus sancti, quibusdam uisibilibus signis miraculose a Deo effectis, qui potest effectum sacramenti sine sacramento conferre. & tunc non erat necessaria nec materia nec forma huius sacramenti. Quandoque autem tamquam ministri sacramentorum, hoc sacramentum præbabant, & tunc sicut materia, ita & forma ex mandato Christi utebantur. Multa enim seruabant apostoli in sacramentorum collatione, quæ in scripturis communiter propositis non sunt tradita. Vnde Diony. * dicit in fine Eccles. hierar. Consumatis inuocationes, id est verba quibus perficiuntur sacramenta, non est iustum scripturas interpretantibus neque mysticum eum, aut in ipsis operatas ex Deo uirtutes, ex occulto ad commune adducere: sed nostra sacra traditione, sine pompa, id est occulite eas edocet. Vnde & Apostolus dicit, loquens de celebratione eucharistie, prima Corinth. vndecimo, Cetera, cum uero, disponam,

AAD SECUNDUM dicendum, quod sanctitas est salutis causa, & ideo in idem redit, quod dicitur chrisma salutis & sanctificationis.

AAD TERTIUM dicendum, quod baptismus est regenerationis in spiritualem uitam, qua homo uiuit in seipso: & ideo non ponitur in forma baptismi, nisi unus actus ad ipsum hominem sanctificandum pertinens: sed hoc sacramentum non solum ordinatur ad hoc, quod homo sanctificetur in seipso, sed expонitur cuidam pingue exteriori. & ideo non solum sit mentio de interiori sanctificatione cum dicitur, confirmo te chrisma salutis: sed etiam consignatur homo exterius quasi vexillo crucis ad pugnam spiritualem, quod significatur cum dicitur, Consigno te signo crucis. In ipso autem uerbo baptizandi, quod ablutionem significat, potest intelligi & materia, quæ est aqua ablucens, & effectus salutis, quæ non intelliguntur in uerbo Confirmādi; & ideo oportet hec ponere. Dictum est autem supra, * quod hoc quod dicitur, ego, non est de necessitate formæ baptismalis: quia intelligitur in uerbo primæ personæ: apponitur tamen ad exprimendam intentionem, quod non est ita necessarium in confirmatione, quæ non exhibetur nisi ab excellenti mistro, * ut infra dicitur.

Ar. 11. huic quæst.

ARTICVLVS V.

CVRUM sacramentum confirmationis imprimat characterem.

Q Super Questionis septuagesima secunda Articulum quintum.

4. diff. 7. q. 2. arti. 1. q. 1. &c. q. 3. a. 3. q. 2.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur quod sacramentum confirmationis non imprimat characterem. Character enim importat quoddam signum distinctum: sed per sacramentum confirmationis non distinguuntur homo ab infidelibus: hoc enim fit per baptismum: neque etiam ab aliis fidelibus, quia hoc sacramentum ordinatur ad pugnam spiritualem, quæ omnibus fidelibus in dicitur. non ergo in hoc sacramento imprimatur aliquis character.

P 2. Præterea. Supra dictum est, * quod character est quedam potentia spiritualis: potentia autem non est nisi activa, uel passiva. Potentia autem activa in sacramentis, confertur per sacramentum ordinis: potentia autem passiva siue receptiva per sacramentum baptismi. ergo per sacramentum confirmationis nullus character imprimitur.

P 3. Præterea. In circunsione, que est character corporalis non imprimatur aliquis spiritualis character: sed in hoc sacramento imprimatur quidam character corporalis, dum scilicet homo christiane signatur signo crucis in fronte. non ergo imprimitur in hoc sacramento character spiritualis.

SED CONTRA, In omni sacramento, quod non iteratur, imprimitur Tertia S. Thomæ.

IUocatur ad hominem, quoniam auctor superioris in qd. 6. art. 6. possit characterem confirmationis pertinere ad recipientes: hic autem ponit ipsum ex parte potentiae actiue, ut patet in litera. vnde uidetur Auctoris doctrina ibi ipsi diffusa.

Q Ad hoc dicitur, quod hec sibi inuenient non aduerterantur: quoniam character confirmationis, ut ipsum sacramenti nomine testatur, est character baptismalis confirmationis: per baptismum enim fit Christianus; infirmus tamen (quod est fieri modo genitus infans) per confirmationem autem firmatur, ac per hoc ex eadem parte uiuet, que te tenet sacramenti character, & per consequens character confirmationis est, ut perficiens characterem baptismalem, qui cum se teneat ex parte recipientis, trahit secum suæ confirmationis characterem. Vnde de consecrat. distin. 5. cap. de his F 4 uero